

Professor Jon Skeie i 1945:

EN HENVENDELSE TIL JUSTISMINISTEREN

Hentet fra Morgenbladet 3. juli 1945.

Av Jon Skeie

Professor Jon Skeie har tilstillet Stortingets justiskomite følgende:

Ved provisorisk anordning av 16. februar 1945 er det for behandlingen av «landssviksaker» gjort inngripende forandringer i straffeprosessen. Jeg skal her bare nevne de viktigste:

1. Lagmannsretten skal i disse saker bestå av tre embedsdommere og fire domsmenn, lagretten (juryen) er med andre ord fjernet.
2. Straffeprosessloven bestemmer at en tiltale for lagmannsrett ikke uten siktedes samtykke kan reises før hele anklagegrunnlaget er gransket av en domstol (rettslig forundersøkelse). Denne garanti mot en forhastet anklage for grove forbrytelser er opphevet, påtalemyndigheten kan reise tiltale for hvilken som helst for-

brytelse bare på grunnlag av en politirapport.

3. En domfelts adgang til å få en herreds- eller byrettsdom prøvd for lagmannsrett er i alle tilfelle betinget av samtykke fra Høyesteretts Kjæremålsutvalg. Og utvalgets rett til å gi samtykke er så begrenset at den fornyede prøvelse i de fleste tilfelle er utelukket. «Samtykke skal bare gis når det er sannsynlig at skyldspørsmålet er uriktig avgjort eller særlige grunner eller tilsier det.» (Prg. 25) Utvalget har i regelen ikke det nødvendige grunnlag for en erklæring om at avgjørelsen i skyldspørsmålet er uriktig.

Det er etter min oppfatning åpenbart at en anordning av dette innhold ikke har noen hjemmel i Grunnloven (prg. 17). Den ofte omtalte Elverums-fullmakt kan ikke anføres som lovgivningsgrunnlag. Heller ikke kan det være tale om

en konstitusjonell nødrett, det ville jo ikke bli tale om å anvende de nye prosessregler før Norge var blitt fritt, med andre ord før Stortinget kunne komme sammen. Jeg går ut fra at Høyesterett må tilsidesette disse bestemmelser. For å hindre tidsspilde på ugyldig rettergang bør lovgivningsmakten prøve denne anordning. Og jeg kan ikke tro, at Stortinget vil godkjenne de nevnte brudd på vår gamle, prøvede rettergangsmåte i straffesaker. Vi skulle vel nå være kommet bort fra naziangrepet på juryen. Nettopp i landssviksakene, de uhyggeligste vi har hatt i vår historie, skulle det være en særlig grunn til å bevare den garanti som ligger deri at 10 lagrettsmenn som rådslår og beslutter, uavhengig av en embetsdommers påvirkning, treffer avgjørelsen i skyldspørsmålet.

Fra «Østlendingen» 21/4-94

Elverumsfullmakten

Av Guttorm Lien

Det ble aldri stemt over den. Som «barnets» fader Hambro sier til Undersøkelseskommissjonen av 1945, han hadde inntrykk av at Førre ville reise en sterk protest. Videre sier Hambro: «Det var som dens medlemmer etter hvert bibragte seg den tro, at «regjeringen» hadde fått et enstemmig tillitsvotum på Elverum. Dette ble sagt offentlig, skjønt det var meget langt fra det faktiske forhold.»

Hvis det var meningen å gi en fullmekt ut over de begrensninger som § 17 i Grunnloven setter, er det klart at Stortinget ikke har anledning til å gi en fullmakt av sådan rekkevidde. Stortinget er selv bundet av de samme paragrafer og kan ikke gi regjeringen større fullmakt enn det selv har.

Ragnar S. Grude har et interessant lydbandopptak fra 14. april 1957. Koht er her temmelig frimodig, han fnyser når det gjelder «Elverumsfullmakta». - Ho eksisterer ikke! seier han. Det var noe Hambro

fann på for å gjøre seg interessant! Ho vart ikkje eingong røysta over, og da var det ikkje noe vedtak. Ho var beint fram ikkje turvande. Lova dekte alle tilhøve som sto i framlegget på forehand. -

Konklusjonen av dette må bli, at når en eventuell fullmakt berre kunne dekke det som Grunnlova ga rom for - som naturligvis er korrekt - da er jo de provisoriske anordningene med dødsstraff og «lover» med tilbakevirkende kraft, så stygge og alvorlige misgrep, at det blir å sidestille med krigsforbrytelser. -

Jeg er enig i at det er galt å kalle dette muntlige utsagn for en fullmakt i statsrettslig form, sa Erik Braadland i Nationen 5.2. 1988.

En høyt ansett rettslærd som Frede Castberg hevder også at det ikke fantes noen Elverumsfullmakt.

Den var god å ha som propaganda under krigen, men noen rettskraft hadde den ikke, uttalte Gabriel Moseid. Stortingsseier han. Det var noe Hambro

(Forts. side 6)

DEN NORSKE INNSATSEN PÅ ØSTFRONTEN

Historisk og litterært topptema.

Av Sigmund Knutsen

Det er i årenes løp kommet ut mange bøker om norske frontkjemper. Flere er egenberetninger, en del er satt i pennen av yrkesskribenter. Sist høst kom det ut to bøker av vesentlig betydning. Den ene var Sven T. Arnebergs «Tragedie i Karelen», den andre Kjell Fjørtofts «Veien til Østfronten». Sigmund

Knutsen omtaler begge to nedenfor. Arnebergs bok er omtalt tidligere av Arnfinn Vik i nr. 10/93 og nedenstående er et godt supplement. Fjørtofts er ikke omtalt tidligere på grunn av uheldige omstendigheter. Denne anmeldelse vil bli utdypet senere. Begge bøkene er av stor verdi og viser at en objektiv vurdering av frontkjemperne er utbredt - ikke minst blant dem som ser ansvarsfullt på sin litterære gjerning.

Sven T. Arneberg:

TRAGEDIE I KARELEN

Dette er boken om de norske skijegernes krigsinnsats på den finske nordfronten. Forfatteren har ikke selv noen bakgrunn i det miljø han skildrer. Skulle han ikke være historiker av profesjon, så har han i alle fall lyktes med å gi en beskrivelse av de faktiske hendelser som er en anstendig historiker verdig. Dette er beretningen om det daglige blodslit, om frost, sult og sykdom, om de plutselige anfall fra overlegne sovjetstyr-

ker som slås tilbake med beundringsverdig fasthet, inntil tragedien finner sin slutt i forsvarret av støttepunktene Kaprolat og Hasselmann. Etter harde kamper og store tap, må de gjenlevende trekke seg ut som best de kan. Tragedien i Karelen!

Godt er det å lese om vår høyt respekterte offiser fra Den norske Legion, Sverre Kjellstrup, og hans blodslit med å

(Forts. side 6)

Kjell Fjørtoft:

VEIEN TIL ØSTFRONTEN

Den disponible plass i dette nummer tillater ikke en fullstendig gjennomgåelse av denne bok. Jeg håper å kunne komme tilbake senere.

Fjørtofts ærlige vilje til å gi et riktig bilde av de forhold han beskriver kan ikke betviles, men han er neppe den tålmodige forsker som stanser opp når dokumentasjon og logikk spriker, og konstaterer at «her er det noe som ikke stemmer». Dermed havner han lett i for-

hastede konklusjoner. Her kan bare tas opp enkelte sider av dette, og da helst slikt som har sammenheng med det øvrige innhold.

Når det gjelder de første frivillige, som gikk direkte til Waffen-SS, hevdes det at de ikke «visste» at det måtte komme et oppgjør med bolsjevismen.

Vidkun Quisling vendte tilbake fra Sovjet, fast besluttet på å vie sitt liv til å forhindre at

det norske folk havnet i en lignende katastrofe som den han hadde vært vidne der borte. Han skrev boken «Russland og Vi» som er en sammenhengende advarsel mot den fare som truet. Han stiftet NS, og ofret all sin kraft på å åpne folkets øyne. For dem som sluttet seg til NS stod hele tiden «den kommunistiske verdensrevolusjon» som den virkelig store trussel mot menneskeheten, og alle de historiske begivenheter som raste inn over oss ble sett mot bakgrunn av denne hovedtrussel.

Sovjet stod overfor valget mellom en pakt med de Vest-Allierte eller med Tyskland. De valgte det siste for derved å utløse den krig som skulle bane veien for verdensrevolusjonen, helt i overensstemmelse med de marxist-leninistiske doktriner.

Tyskland besatte halve Polen. Sovjet besatte den andre halvdel + De baltiske Stater og Besarabia. Så fikk de problemer i Finland, men sikret seg de best mulige posisjoner for å gripe inn i sluttspillet. I dette interregnum sendte Quisling sitt brev til Chamberlain med bønn om et fredsinitiativ så ikke Sovjet skulle bli stående

(Forts. side 6)

Varden, 5. mars 1994:

USMAKELIG BOKGAVE FRA GAMMELNAZISTENE

Ved Helge Songe

De videregående skolene i Telemark, og også i landet forøvrig, mottar i disse dager en meget spesiell bokgave fra Institutt for Norsk Okkupasjonsforskning.

(... historie "F.&L." anm.) - Dette er både sjokkerende og usmakelig, sier historielektor Trygve Solvang ved Rjukan videregående skole.

Som kjent eies og drives dette instituttet av en samling gammelnazister. Jeg vil ikke et øyeblikk nøle med karakterisere dette som et forsøk på usmakelig snik-propaganda overfor de yngre generasjoner for å rettferdiggjøre hva NS-folkene sto for og drev med under krigen, fremholder han.

Bøkene kom til skolen torsdag på en meget anonym og tilforlatelig måte. Det hele var adressert til bibliotekaren ved skolen. Nå har ikke vi bibliotekar, så ved en tilfældighet havnet bøkene hos meg.

Nå ville også tilfellet at vi nettopp har hatt en del om okkupasjonen, og deriblant om de NS-folkene som rømte med båt fra Espeland fangeleir til Argentina i 1947. Det var dette som fikk meg til å se nærmere på bøkene. Og da viser det seg at alle fire innholder et ensidig forsvar av NS-folkene, forteller han.

«Romantisk og spennende»

Med bøkene følger en li-

ten beskrivelse av hva de handler om. Når det gjelder Roald A. Nielsens bok «Solbris Ohio», som er en skildring av hvordan en del NS-folk klarte å flykte fra en norsk fangeleir i 1947, sier beskrivelsen blant annet følgende: «Dette er en spennende og humørfylt beretning om flukt fra Espeland fangeleir til Argentina, som dengang i 1947 skapte stor røre i norsk offentlighet og presse.»

- En 15-16-åring, som eksempelvis finner en slik bok i et skolebibliotek, vil sannsynligvis oppfatte det hele som en spenningsroman - og lese den deretter. Derfor er det så viktig at vi har hånd om dette slik at vi kan forklare hva det egentlig handler om. For dette er ingen spenningsroman. Tvert imot handler det om NS-folk som rømte fra straffen de hadde fått som følge av sine aktiviteter under krigen, påpeker Trygve Solvang.

Det tre andre bøkene er Odd Melsoms «På nasjonal uriaspost», Vidkun Quislings for-svarstale i lagmannsretten 1945 og Arne Stormes «Skrift om vår nære historie».

Tar sterk avstand

Trygve Solvang tar sterk avstand fra det han mener er et ualmennlig frekt forsøk på å snike bøkene inn i elevbibliotekene ved skolene, nær sagt bakveien.

- For det første var de som sagt adressert direkte til bibliotekene. For det andre ble de sendt ut i OL-ferien. Og for det tredje, tyder følgebrevet på at det hele er en ualmennlig storsinnert gave, mener han.

- Men for ungdom å lese denne type propaganda uten å ha nødvendig bakgrunnskunnskap vil jeg på det ster-

keste fraråde. Derfor kommer ikke vi til å plassere bøkene i elevbiblioteket. Derimot kommer vi til å ha de i lærernes samling. Da kan vi bruke dem som kilder og bakgrunnsstoff i undervisningen - først og fremst for å vise hvordan NS-folkene i ettertid forsøker å rettferdiggjøre det de drev med under krigen, sier Trygve Solvang.

Alsaker reagerer

Fylkesskolesjef Knut Alsaker var ikke kjent med den noe spesielle bokgaven da Varden igår tok opp saken. Men han ser klart at dette dreier seg om noe helt annet enn bokgaver generelt.

- Jeg vil umiddelbart sende ut en telefax til samtlige skoler der jeg ber de ansvarlige gjøre det som er nødvendig slik at bøkene blir tatt hånd om på en tilfredsstillende måte, sier han.

- Nå er det den enkelte skoles eget ansvar hvorvidt de vil ta imot en gave eller om de vil returnere den. Som kildemateriell i historieundervisning kan sikkert bøkene brukes. Men det er jo helt avgjørende at man i forbindelse med slik litteratur tar en verdi diskusjon med elevene, slik at de samtidig vet hva dette i virkeligheten handler om, understreker han.

- Vivet at gammelnazistene fortsatt kjemper for å renvaske seg. Hvorvidt dette er snikreklame skal jeg ikke ta stilling til her og nå. Men jeg regner i alle fall med at den enkelte skole tar dette på alvor, og at gaven behandles deretter, poengterer fylkesskolesjef Knut Alsaker.

Krig og folkerett

Av Willy Bjørneby

Man undrer seg over hva grunnen kan være til at det fremdeles, 48 år etter den tyske okkupasjon, ennå ikke er blitt ro og full klarhet over begivenhetene. Diskusjoner, avsløringer, hatet og løgnen fra alle sider, tynger fortsatt livet i Norge. La meg her forklare grunnene til denne skadelige uro i vårt folk.

«Historieforsker» prof. Johs. Andenæs sier nå at «ytringsfriheten er grunnvullen for alt demokrati. «Men la oss være helt enige i at disse kloke ord ikke er blitt fulgt. Det gjennomføres fremdeles, hensynsløst, en større undertrykkelse av andre meninger enn de av seierherrene godtatte, men løgnatige «sannheter». Svaret man alltid får lyder: «Dessværre - grunnet plassmangel etc. etc. returnerer vi deres innlegg.» Den 13/10 1987 skrev imidlertid professor Finn Seyersted ved Universitet en meget eiendommelig artikkel i Aftenposten, som han også sendte til meg. Men da man jo nå endelig er kommet til at en sak alltid skal sees fra flere sider, skriver jeg denne kronikk da jeg tror at Aftenpostens nåværende sjefsredaktør faktisk er modig nok til å trykke nye, tidligere hemmeligholdte opplysninger som faktisk be-

rører hundre tusener, ikke bare feilaktig dømte NS-medlemmer, men også de tusener tyskerarbeidere og de «stripete» og tyskerprofitørene etc, etc. I den nevnte artikkel «Krig og folkerett» bringer imidlertid prof. Seyersted noen forbausende opplysninger som neppe stemmer med fakta. På et spørsmål fra meg om en norsk professor Seyersted ikke kan tysk, så svarer han i et brev: «Jeg vil ikke avvise at ordet «samtlige» kan være en bedre oversettelse enn «de samlede» av det tyske ordet «samtlige». Men da jeg spurte ham om hvorfor han (i likhet med prof. Andenæs og prof. Skodvin etc.) bevislig stadig benytter den gale oversettelsen, så svarte prof. Seyersted at begge parter var klar over at kapitulasjonsavtalen den 10. juni 1940 som var beordret av Kong Haakon og Regjeringen, bare kunne gjelde de norske stridskrefter som fortsatt sto under general Ruges kommando. Men - 10. juni 1940 sto bevislig alle norske stridskrefter under general Ruges kommando! Her bekrefter jo professoren det som han prøver å motbevise. Så sier han i sitt brev til meg at spesifikasjonen i kapitulasjonsavtalen om de norske stridskreftene til lands, til sjøs og i luften «ble frafalt av tyskerne». Han hevder at dette står i et bilag til den tyske dagboken for Gruppe XXI.

Seyersted må ha meg undskyldt, men dette er direkte løgn! Denne så viktige detalj står klart i avtalen og er aldri blitt frafalt.

Men så sier prof. Seyersted i sitt brev til meg noe som er høyst forbløffende. Mine tre andre spørsmål til ham var:

1) Vet ikke Institutt for Offentlig Rett ved universitetet om kong Haakons hemmeligholdte troskapsed til England?

2) Vet ikke professoren at hele det sjofle, drepende urettferdige rettsoppgjøret ble bygget på en «Elverumsfullmakt» som faktisk aldri har eksistert?

3) Vet ikke Seyersted at Norges Grunnlov forbyr at noen lov gis tilbakevirkende kraft?

På disse tre klare spørsmål svarer professor Seyersted: «Nei, dette vet jeg ikke!» Han sier videre at han vil finne det interessant å få vite kildene til disse «eiendommelige» opplysninger. Selvfølgelig vet professoren om den hemmeligholdte, rystende virkelige grunnen til at kong Haakon den 7. juni 1940, tre dager før den av ham selv beordrede kapitulasjon og krigsopphør, - av engelskmennene ble tvunget til å desertere fra sin hær og sitt

folk og land. I full generals uniform, gråtende brøt han sin troskapsed til Norge. Han dro til England, som han, som prins Carl, i 1896, hadde avlagt en helt bindende troskapsed til da han giftet seg med princess Maud. Men den hemmeligholdte eden, som kostet oss så meget blod, hat, løgn og grusomt elendighet, hadde han tiet om!

I Yngvar Hauges bok om kong Haakon side 189 står følgende: «Onsdag 5. juni 1940 - klokken ett kom den engelske minister Cecil Dormer til foretrede, og samtalen varte halvannen time. Hva Sir Cecil hadde ordre til å forelegge Kongen var så viktig, så ømtålelig og sannsynlig så realistisk at det ikke kunne bli gjenstand for videre meddelelser». Hauge skriver at en konge som forlater sitt land og sitt folk, når det hardest kniper, mister både tillit og rett, fordi han forsømmer sine enkleste plikter. Videre på side 191: «For kong Haakon var det et forferdelig øyeblikk. Hva hadde han gjort? Hva ville folk i Norge si og tenke om Kongen som rømte landet?»

Det er da høyst eiendommelig at vår professor Seyersted, i rett, ikke kjenner til dette faktum! Eller gjør han det, men tier? Dagbladet har meldt at kong Haakon har brendt alle sine private dokumenter, både fra før og under okkupasjonen, mens han var i London. Imidlertid meldes det nå at hans dokumenter befinner seg på Slottet i Oslo. Er det i disse kongens notater noe som er så farlig og avslørende, at det norske folk ikke må få vite hva de går ut på? Er det der noe som for enhver pris må skjules, da det ellers ville bli avslørt den største historiske skandale i vår tid? Er det noe om kong Haakons troskapsed til England? Om hans hemmelige spill bak kulissene? Handlet de om ydmukelsene og bikjeslagsmålene han måtte tåle fra sin egen regjering i London? Og er det om general Fleischers selvmord da han ble avsatt? Var det all fylla og korrupsjonen og alle de fortvilede selvmordene blandt de «frivillige», kjekke guttene i Skotland? Eller er det om dødsseilasen på det blodige hav, hvor norske sjøfolk i tusenvis ble tvunget til å gi sine liv for England, som Norge jo ikke var alliert med? Hambro skrev siden: «Ingen nasjon er blitt så utpumpet og utnyttet av England som Norge». Eller står det noe om Nortrashipfondene på hundrevis av millioner, (Forts. side 7)

MEN SMAKEN ER FORSKJELLIG

Av Hakon Warendorph

Fra avisen «Varden» i Telemark 5/3-94 har vi hentet ovenstående reportasje. INO har sendt en del bøker fra sitt bibliotek i anledning omplassering og flytting. En rekke bibliotek har mottatt disse bokpakkene og kvittert med takk. Så ikke historielærer Trygve Solvang ved Rjukan Videregående skole.

Historielæreren synes å være «svak» i den del av historien den famøse bokgaven omfatter. Det er tydelig at han ikke ønsker å «kontinuere». Det store tomrom i norsk ungdoms viten om den tiden, har Solvang altså ingen interesse av å fylle. Vi lurar på hvis ærend han går.

Han kan ikke selv ha vært ansvarlig for 9. apriltragedien. Heller ikke kan han ha bidradd til de alliertes seir, utformingen av tilbakevirkende lover eller domfellelse av mellom 50 og 60 tusen landsmenn for landssvik under en okkupasjon og etter en fullstendig kapitu-

lasjon. Vi bebreider ham ikke hans uvitenhet om disse forhold. Heller ikke bebreider vi ham hans tilsynelatende manglende innsikt i det politiske spill i Norge om makt, avsettelse av Konge og Regjering, om posisjoner i samarbeidsorganer med tyskerne, om lukrative arbeidsavtaler som omfattet flyplasser og Ubåt-bunkere, om 200.000 tyskerarbeidere etc. Alt uten NS-bistand.

Det vi bebreider Trygve Solvang er at han avstenger norsk ungdom fra å erverve den kunnskapen han selv mener å klare seg uten. Fylkesskolesjef Knut Alsaker er noe mere nyansert, og vi «har forståelse for» at han ikke distanserer seg fra historielektorens begrensede bibliofili. Det er temmelig drøyt av Solvang ikke å se det misforhold det er mellom den store mengde av litteratur som «seierherrene» har produsert og distribuert (noe er vel kommet til Rjukan også) og den beskjedne bokpakke som har vakt hans vrede. I tillegg kommer jo de skolebøker Solvang og

hans kolleger må undervise etter.

Fremdeles henger igjen i skolebøker og oppslagsverk påstander som historikere og jurister som ikke selv var involvert har måttet erkjenne er gale. Det er forlengst fastslått at «Elverumsfullmakten» aldri har eksistert. Den ble «funnet på» i London for å gi et slags grunnlag for «Landssvikanordningen». Den overveiende del av NS-medlemmene er ikke domfelt for kriminelle handlinger iflg. lover som gjaldt før den tyske okkupasjon. «Fullmakten» var ikke nødvendig, for det Stortinget på Elverum ønsket å gi regjeringen, hadde den allerede iflg. gjeldende lov. Grunnloven gjør det ikke mulig å gi en regjering fullmakt til å lage (og iverksette) lover om de forhold Landssvikanordningen omfatter. Grunnloven tillater selvfølgelig heller ikke tilbakevirkende lover.

Et annet vesentlig, men absolutt eksisterende dokument, er Kapitulasjonsavtalen mellom (Forts. side 7)

FOLK og LAND

UAVHENGIG AVIS

Ansv. redaktør:
HAKON WARENDORPH

Adresse: Postboks 3239 Eisenberg, 0208 Oslo.

Kontortider:

Tirsdag og onsdag kl. 11-15.

Telefon: 22 56 10 34.

Redaktørene treffes etter avtale.

Abonnement: Pr. år kr. 160,- (i omslag kr. 200,-, utland kr. 220,-).

Giro: Post 0808.51 64504. Bank 6063.0501248

Abonnement (10 nummer i året) løper til det oppsies skriftlig.

Annonser forskuddsbetales med kr. 2,- + m.v.a. pr. spaltem.m. Minstpris kr. 100,-.

Utgiver: A/S HISTORISK FORLAG

ISBN 0802-9652

Om å åpne hender - og øyne

Vi har bivånet Mandelas inntreden blant den mangfoldige skare av statsoverhoder. At så er skjedd skyldes selvsagt Mandelas kvalifikasjoner, en moden og prøvet frihetskjemper og politiker. Sammenbruddet i øst med den stopp i økonomisk og materiell støtte til ANC det medførte og «avsløringene» - eller som vi heller bør si; bekreftelsene av marxismen/kommunismen som en uegnet samfunnsform, er også en vesentlig faktor. Medvirkende er endelig at det spill som har foregått ikke har vært en personlig maktkamp. Det har ikke vært snakk om enkeltpersoners skjebne, men om Sør-Afrikas. De Klerk og hans tilhengere har - etter de forandringer vi har nevnt - følt seg «rimelig» sikre på at et kommunistisk inferno nå ikke var det uunngåelige alternativ.

Vi har altså bivånet seremonien og de begeistrede ANC-tilhengernes ekstatiske oppslutning. En fredelig overgang er også noe som må glede alle, hvis det ikke fører til den mangel på stabilitet som kjennetegner de fleste andre afrikanske nasjoner. Vi tenker da på indre ro, økonomisk fremgang, helse og forsyninger. Sør-Afrika er imidlertid et høyt utviklet industriland med lang erfaring i utdannelse og administrasjon og med solid økonomi. Det skulle være et unikt grunnlag å bygge på for Mandela.

En ting vekker allikevel ubehagelige assosiasjoner: Disse store masser av nye fullverdige medlemmer av den Sør-Afrikanske stat møtte den nye situasjonen med knyttede never. Denne revolusjonære, marxistiske trussel mot samfunn og orden og for proletariatets diktatur må vi håpe at Mandela og hans medarbeidere klarer å tøyse. Vi har hittil bare negative erfaringer med de omveltninger som har funnet sted med den knyttede neve som symbol.

Den urgamle hilsen med åpen hånd som symboliserte vennskap, åpenhet og samarbeide mellom venner og fremmede er ikke lenger brukbar - offisielt. Men hvordan møter vi hverandre - over hele verden - fortsatt? Og hvordan tar vi farvel? Med den åpne hånd vinker og hilser vi de gode hensikters hilsen. Er denne hilsen diskvalifisert, burde i sannhet den knyttede neve også være det!

Det er i den anledning betimelig å minne om at det nå bør være frykten for kommunismens gjeninntreden som skulle aktivisere og engasjere politisk bevisste mennesker. Blant dem hadde vi håpet å finne dagens politikere. Kommunistene er iferd med å gjenvinne posisjoner i en rekke land. De er en betydelig større fare for fred og velstand, likeverd og rettssikkerhet enn «rasister», «nynazister» og gamle NS-folk. Det er en bisarr aksjon regjeringen og deler av media driver for å skape et «skrekk og gru» bilde av disse. Den ville ha vært bare fornøylelig hvis den ikke - som hensikten må være - hadde tatt oppmerksomheten bort fra den reelle faren.

Ja, sannelig må vi i alle fall håpe at Sør-Afrikas nye leder klarer å åpne både sorte og hvite hender. Kan-skje ett og annet øye i andre verdensdeler også.

"DE BURDE HA VISST"

Forståelse for våre stand- tidsrom kunnskapene våre ble punkter og dermed også hand- ertværet og vi så tok konsek- linger har da ikke nettopp vært kvensene av dem. På standene toneangivende i norske media om fasthet og motstand, klar- i løpet av de siste halvt hun- syn og besluttsomhet har stått drede år. De unge idag er fra- omhyggelig skjærmet og opp- tatt mulighetene for å vurdere rettholdt. Nedenstående to objektivt det som skjedde i det brev er ikke dramatiske. De

viser bare ganske klart at si- tuasjonen ikke var så enkel og oppfatningene like så bastant «nasjonale» fra den siden som høstet laurbærene. De har hatt all grunn til å holde den opp- voksende slikt i uvitenhet.

Grimi, 2/8 1940

Kjære Oberstløytnant Roscher Nielsen

Dette gjelder Arbeidstje- nesten, som jeg har hatt for- skjellige konferanser om, med Hansson, Bøchmann, Holter- mann, Johan Holst m.fl. og nå idag også med lederen, Fürst.

Pointet er at tyskerne gjerne vil ha en finger med i ledelsen, en «generalarbeidsfører» er her som «rådgiver» for Fürst osv. Fra norsk side er stand- punktet; enten norsk arbeids- tjeneste eller ingen arbeidstje- neste.

Nå vil gjerne Hr. Fürst ha noen av våre offiserer inn i ledelsen, og da folk av den type at de kan reise bust mot tysker- nes eventuelle forsøk uten å bli personlige uvenner. Og samti- dig slik i sinn og skinn at gut- tene kan stole på dem og tar disse ledeser person som ga- ranti for at bevegelsen er norsk -altså ikke tysk.

Såvidt jeg har forstått det er dette de øvrige standpunkt - av dem jeg har talt med. Og jeg tror å ha forstått at dette også er fylkesmann Christensens standpunkt.

Nå har Johan Holst foreslått for meg og deretter for hr. Fürst, at De kunne gå inn i ledelsen på disse premisser. Jeg tror De ville være skikket - og det er jo smigrende for Dem etter de krav jeg har nevnt foran.

Vi har også talt om Ole Berg som en annen som også i til- felle burde være med.

Hvordan det hele i tilfellet skulle ordnes får dere i tilfelle diskutere, begivenhetene utvik- kler seg jo. Jeg bare sender dette brev med Hr. Fürst for at De ikke skal stille Dem avvise- sende helt fra først av.

Diskuter saken med Hr. Fürst, men sett Dem også i forbindelse med Hansson og fylkesmann Christensens før De tar Deres beslutning.

Hr. Fürst har sterkt frem- holdt for meg nødvendigheten av at han får noen rakryggede offiserer med godt navn ved siden av seg, som gjennom sin person kan garantere for at dette er norsk, ikke tysk. Han er selv klar over at hans eget navn ikke garanterer dette i alles øyne. Han gjør oppmerk- som på at arbeidet neppe blir behagelig, tyskerne er pågå- ende.

Deres Otto Ruge (sign.)

Grimi, 2/8 1940
Kjære Oberstløytnant Roscher Nielsen
Detta gjelder Arbeidstjenesten, som jeg har hatt forskjellige konferanser om, med Hansson, Bøchmann, Holtermann, Johan Holst m.fl. og nå idag også med lederen, Fürst.
Pointet er at tyskerne gjerne vil ha en finger med i ledelsen, en «generalarbeidsfører» er her som «rådgiver» for Fürst osv. Fra norsk side er standpunktet; enten norsk arbeidstjeneste eller ingen arbeidstjeneste.
Nå vil gjerne Hr. Fürst ha noen av våre offiserer inn i ledelsen, og da folk av den type at de kan reise bust mot tysker- nes eventuelle forsøk uten å bli personlige uvenner. Og samti- dig slik i sinn og skinn at gut- tene kan stole på dem og tar disse ledeser person som ga- ranti for at bevegelsen er norsk -altså ikke tysk.
Såvidt jeg har forstått det er dette de øvrige standpunkt - av dem jeg har talt med. Og jeg tror å ha forstått at dette også er fylkesmann Christensens standpunkt.
Nå har Johan Holst foreslått for meg og deretter for hr. Fürst, at De kunne gå inn i ledelsen på disse premisser. Jeg tror De ville være skikket - og det er jo smigrende for Dem etter de krav jeg har nevnt foran.
Vi har også talt om Ole Berg som en annen som også i til- felle burde være med.
Hvordan det hele i tilfellet skulle ordnes får dere i tilfelle diskutere, begivenhetene utvik- kler seg jo. Jeg bare sender dette brev med Hr. Fürst for at De ikke skal stille Dem avvise- sende helt fra først av.
Diskuter saken med Hr. Fürst, men sett Dem også i forbindelse med Hansson og fylkesmann Christensens før De tar Deres beslutning.
Hr. Fürst har sterkt frem- holdt for meg nødvendigheten av at han får noen rakryggede offiserer med godt navn ved siden av seg, som gjennom sin person kan garantere for at dette er norsk, ikke tysk. Han er selv klar over at hans eget navn ikke garanterer dette i alles øyne. Han gjør oppmerk- som på at arbeidet neppe blir behagelig, tyskerne er pågå- ende.

AVSKRIFT

Til Forskningsinstituttet for Hæren, herr professor Schnitler.

Ad. spørsmål om de norske offiserers æresord.

Dette spørsmål er i vinter blitt diskutert en del, og da 1. divisjons rapport ikke inneholder opplysninger om saken, skal jeg tillate meg å supplere rapporten.

Da Wehrmachts tilbud ble kjent om hjemreise for de inter- nerte i Sverige, skrev divisjonen gjennom vår legasjon i Stockholm til regjeringen og fremholdt divisjonens syn på saken. Det ble nevnt eksempler fra Verdenskrigen og de muligheter som forelå og under henvisning dertil foreslått at den norske styrke i Sverige ikke skulle sendes hjem. Gjennom vår militærattasje i Stockholm fik divisjonen senere underret- ning om at regjeringen ikke hadde bruk for offiserene og soldatene og at alle ble stillet fritt om de ville bli i Sverige som privatpersoner, reise hjem eller annet sted.

Det var imidlertid ennå tvil blandt de aktive offiserer om de kunne ta imot Wehrmachts tilbud.

Da kom det en henstilling fra kommanderende general Ruge til offiserene om å gi æresord, da han ikke ønsket offisers- korpset delt i offiserer som hadde gitt æresord og offiserer som ikke hadde gitt æresord. Det synes klart for oss at regjeringen og Kommanderende General anså kampen for slutt og at de ikke lenger hadde bruk for sine offiserer og at disse for retten av krigen kunne anse seg som privatpersoner. Det var således ikke lenger noe som hindret dem fra å si æresord på ikke på noget vis å delta mer i krigen mot Tyskland og reise hjem for som privatpersoner å ta seg av sine familier og sine private affærer. I denne forbindelse vil jeg feste oppmerksomheten på at avgivelse av æresord og hjemreisen for de internerte offiserer i motsetning til krigsfanger var en gjensidig avtale. Det er da også fra Wehrmachts side bl.a. anført:

«Die internierten norwegischen Offiziere und Soldaten die beabsichtigen zunächst in Sweden zu bleiben, haben bei einer eventuellen späteren Rückkehr nach Norwegen Schwierigkeiten nicht zu befürchten, wenn sie die gegebene Anordnung des deutschen Oberkommando, beachten.»

Når de internerte istedetfor å bli i Sverige, reise til England, USA eller annet steds, valgte å reise hjem, var det i tillit til at de kunne leve som privatpersoner, når de holdt sin del av avtalen.

FERIELUKKING

Kontoret for INO og Folk og Land er stengt fra 23/6 til 9/8.

BLADPENGER

Benytt vedlagtegiro- talong hvisabonnement ikke er betalt for 1994. Overskytende føres som vennegaver!

De lykkelige valg Nasjonal Samlings forhold til den kristne tro

Avskrift

Undertegnede 1196 Kristian Winther anmoder herved om tillatelse til å abonnere på:

Tidsskriftet SAMFUNDSLIV

og bladet FRIHETEN,

for begges vedkommende foreløbig for ett kvartal.

Den 30. mars 1948

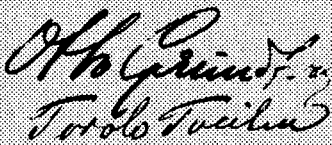
Kristian Winther (Sign.)

Friheten tillates, ikke Samfundsliv.

Innherad Tvangsarbeidsleir

Bjarne Tvette (Sign.)

Riktig avskrift bekreftes:

AVSKRIFT.

O.r.sakfører
Torger Skøien

Namsos, den 18. februar 1946

Herr Bjarne Skavdal,
Innherad Fangeleir, Ekne.

Jeg har mottatt Deres skrivelse av 12. d.s., og kan meddele at o.r.sakfører Vennevik er av Lagmannsretten oppnemnt som Deres forsvarer. Som de formentlig vet kan en forsvarer i disse saker om landssvik gjøre så lite, så at det ikke spiller noen vesentlig rolle hvem som oppnemnes som forsvarer.

I midlertid har jo en hver tiltalt rett til å velge sin forsvarer. Henstillingen herom må i et hvertfall tilstilles retten, i dette tilfelle Frostating Lagmannsrett.

Ærbødigst Torger Skøien (sign.)

Kaptein Øi hadde også rett

DET HENDTE:

1939: Under et møte i Oslo Militære Samfund hevdet kaptein Øi i et foredrag at Norge kunne bli utsatt for et overraskende angrep. - Vi er fullstendig uforberedt på en slik even-

tualitet, hevdet kapteinen. Både Tyskland, de vestallierte og Sovjetunionen hadde alle gode grunner for en slik aksjon, mente han. Et år senere viste det seg at kaptein Øi hadde rett. Fra Arbeiderbladet 10.3.94.

Det originale hjørnet

- Opp alle jordens bundne træller og gjør alle folkeslag til disipler!

Har samfunnenes positive utvikling

skjedd på grunn av

eller på tross av

ideologiene,

de gode hensiktens teser?

Stort sett har jo

all misjonering

vært ødeleggende!

HaWa

Av I.C. Stridsklev

Dette emnet har det vært skrevet lite om. Det som hittil er skrevet er i liten grad slik at de berørte har kunnet kjenne seg igjen. Derfor er denne oversikten skrevet som et forsøk på å gjengi hvordan kristne NS-medlemmer tenkte og handlet.

I NS' program, uendret fra januar 1934, sto i § 22 at «Kristendommens grunnverdier vernes.» NS oppfattet seg som en nasjonal, sosial og idealistisk bevegelse, en motvekt mot den internasjonale kommunismen. NS skulle overflødiggjøre de politiske partier, ved å gi rom for de fleste synspunkt innenfor bevegelsen. Mange med bakgrunn i norsk og kristent folkehøyskolemiljø følte seg hjemme i NS. Andakter var fra starten av innslag både i NS-aviser og på møter.

På bakgrunn av NS's programmatisk toleranse tiltrakk bevegelsen seg ikke bare kristne, men også mindre norsk-nasjonale folk, influert av ideer fra Tyskland. Det oppsto strid i NS, særlig mellom disse to gruppene. Det førte i første omgang til at mange med sterke

sympatier for den tyske nasjonalsosialismen forlot NS ved årsskiftet 1934/35. En del gikk inn i NNSAP, Norges Nasjonal Sosialistiske Arbeiderparti. Det er derimot bare kjent en utmelding av motsatt grunn fra kristent hold: Sogneprest Martin Tveter meldte seg ut ett år senere.

Allerede fra 1940 opplevde kristne NS-medlemmer at de ble mistenkeliggjort og var lite velkomne hos medkristne. Dette medførte for det ene at de kristne og andre i NS fra da av søkte fellesskap hos hverandre, og for det andre at de som frøs NS-folk ut derved mistet sin moralske legitimitet også i de kristne NS-medlemmenes øyne.

Det dannet seg flere grupper av NS-kristne som søkte sammen til bibelstudium og bønn, bl.a. i Skien og Oslo. I Skien ble fellesskapet formalisert og ledelse valgt 20.02.-41. Neste måned sto følgende annonse i mange aviser:

Oprop til alle kristne innen Nasjonal Samling.

Da forholdene har ført med seg at vi kristne som har sluttet oss til NS, ikke lenger er velsett innen de trossamfund vi tidligere har tilhørt, og vi føler trang til samfund med hverandre som troende, har vi i Skien dannet en gruppe innen NS for fremdeles å kunne samles om Guds ord og opta det kristelige arbeide innen Nasjonal Samling. Vi oppfordrer troende innen NS på de forskjellige steder over det hele land til å slutte seg sammen for å opta det kristelige arbeide og positivt gå inn for dette. La kjærlighet til alle bo iblandt oss, ikke hat og splid. Vårt motto må være nå som før: «Verden for Kristus og kristen samling.»

Skien gruppen utga hver 2. uke fra 17.5. 1941 til 1.5. 1945 et blad med samme navn som dette kristne fellesskapet, «Kristen Samling». Da dette bladet begynte å komme ut, fikk Skien gruppen til fulle bekreftet at deres problemer med medkristne ikke var noe lokalt fenomen: Ved siden av en rekke enkeltabonnenter, kom det flere gruppevisse abonnemestegninger. Til de årlige stevner som ble holdt i Oslo fra 1941 til 6.5.-45, møtte det omtrent 500, og bladet hadde et opplag på ca. 2000.

Det siste kjente lokallag ble stiftet 6.3. 1945 På årsstevnet i 1944 ble det valgt en landsledelse med Halvor Holter som formann.

Det ble understreket at alle var velkomne i Kristen Samling, uavhengig av politiske synspunkter og av hvilke trossamfund de kom fra. Om noen i Kristen Samling ble så uenige med NS at de meldte seg ut, forble de likevel i Kristen Samling. Andre steder var de fortsatt ikke velkomne.

Kristen Samling hadde ingen form for organisasjonsmessig forbindelse med NS. Kristen Samling brukte heller ikke NS' kristne symbol Olavskorset i blad eller annonser.

Også NS-ledelsen understreket at Kristen Samling som kristen bevegelse ikke skulle knyttes til NS' politiske virke. Men det ble tilsatt en prest i et halvt år fra april 1941 som skulle ta seg av NS-medlemmers åndelige behov.

Blant statuttene som ble vedtatt ved landsstevnet i mai 1944 av landsrådet som besto av representanter for de lokale gruppene, var: «Kristen Samling er en kristen bevegelse, som står på Guds ords og den apostoliske trosbekjennelses grunn. Utover nedenfor nevnte bestemmelser er den ingen organisasjon og har intet medlemskap.

Bevegelsen har til formål å samle norske, nasjonalsinnede menn og kvinner på ren kristen grunn og virke for at kristendommens grunnsetninger realiseres såvel i den enkeltes, som i folkets liv.»

I deres trosbekjennelse var likevel et par spesifiseringer: «Vi tror at Gud er god og at vi hver dag er gjenstand for hans godhet.»

Og sannsynligvis på grunn av det medlemmene følte som meningsløse beskyldninger fra utenforstående om rasistiske holdninger: «Vi tror på de helles samfund, som er den sanne kristne menighet, uansett forskjell i rase og trosbekjennelse.»

Programerklæringen deres inneholdt disse åtte punktene:

1. Vi vil arbeide for en samling av alle sanne troende om de store felles kristne oppgaver til beste for land og folk.

2. Vi vil at denne samling skal skje på grunnlag av kristen tro og idealer - og ikke som noen synes å mene, på en eller annen politisk sympati eller holdning.

3. Vi vil anerkjenne all ærlig idealistisk streben, men vi vil samtidig framheve at veien til sann lykke og velferd for menneskene bare kan finnes i en dyp og levende kristentro.

4. Vi er også villig til å samarbeide med ikke-troende idealister i gjennomførelsen av alle tiltak som vi mener er kristelig forsvarlig.

5. Vi vil gjøre alt som står i vår makt for å fremme orden, rettferd og fred i samfunnslivet.

(Forts. side 7)

HaWa

INO's årsmøte for 1993/94

Årsmøtet måtte denne gang avvikles uten formannen som hadde meldt pass på grunn av et illebefinnende. Møtet kom igang litt forsinket, men den oppsatte sakliste, årsberetning og regnskap, valg og innsendte forslag ble greit avvirket uten mere dramatik.

Flytting av kontoret til betydelig bedre lokaler og de forandringer for biblioteket og andre tjenester det medførte opptok forsamlingen, og styrets informasjon ble mottatt med tilfredshet.

Formannen, Knut Baardseth, hadde frasagt seg gjenvalg etter mange års tjeneste. Han ønsket nå mere tid til annet arbeide - også innen våre organisasjon. Det var unison oppslutning om de mange takkens ord som falt. Ny formann ble Aage H. Berg som har vært nestformann i flere år.

Som vanlig hyggelig samvær etter at den offisielle del av møtet var avsluttet. Den store oppslutningen om møtet og INO's virksomhet var igjen bemerkelsesverdig.

HaWa

DA HJEMMESTYRKENE NEDKJEMPET AKER SYKEHUS

I nr 5 Folk og Land 1994 fortalte frontkjemper Stein Clementz om sin arrestasjon som pasient ved Aker sykehus. Her er fem versjoner til av samme

historien. To versjoner er førstesideoppslag fra Osloaviser fra mai 1945, den tredje er Jens Bjørneboes mer korrekte versjon fra dokumentarromanen

«Under en hårdere himmel», den fjerde er beretningen fra en som opplevde det samme som Stein Clementz, og den femte versjonen er fra en som

var fange på Ilebu og som hjelpelest måtte se på hva som skjedde med hans sårede kampaner fra østfronten. Kommentarene gjør seg selv.

Jens Bjørneboe:

Under en hårdere himmel

Cappelen 1957.
(Side 225)

Etter at Cato den dagen for et par år siden hadde opsøkt Jan og ikke funnet ham, var han reist til fronten, og der ble han. Han var på Østfronten inntil sammenbruddet begynte, og ville ha blitt der, hvis han ikke var blitt såret. Da freden kom, lå han på frontkjemperlazarettet i Oslo, med høyre ben amputert i hoften. Og her på sykesalen hendte følgende. En bevæpnet flokk kom inn på salen med spente haner og forlangte fangene ut av sengene. De jaget alle frontkjemperne ned i lastebiler til omflytning. Det var ikke så lett å gå for alle som lå der, men med en geværpipe i ryggen er det utrolig hva selv folk med amputasjoner kan klare. De ble alle overført til en kjent konsentrasjonsleir fra tyskertiden, og selv om Cato hørte til de hårdt sårede, så sier de som så ham at han tok det fint. Derfor var det en overraskelse at det gikk som det gjorde med ham.

Vaktene moret seg en del med disse frontkjemperne også, lot dem stå i appeller eller med ansiktet mot veggene inntil de falt sammen, skjøt etter dem når de skulle på do, og lot dem prøve noen timers straffeksessis også. Men bortsett fra dem som drepte seg, tok fangene bare litt skader her og der av støvlespark og lignende.

ARBEIDERBLADET 28/5-45.

MORGENPOSTEN 31/5-45.

38 frontkjemper stakk seg vekk på Akers sykehus.

Lå der innskrevet som
tyske pasienter.

Fredag natt ble de tatt og ført
til Ila fengsel.

For en tid siden ble det gitt politiet melding om at endel frontkjemper holdt seg skjult på Akers sykehus. De hadde umiddelbart for kapitulasjonen smuglet seg inn på sykehuset og lå der innskrevet som tyske pasienter. I alt var det 38 frontkjemper som på den måte prøvde å unngå under løvers arm.

Det ble utstedt arrestordre mot dem, og fredag natt ble de hentet av en tropp av Hjemmestyrkene. Det viste seg at endel av karrene lå med våpen i sengene. De satte seg umiddelbart til å motvære. De innså nok at det var nytteløst. Alle 38 ble tatt med og ført til Ila fengsel, der de nå sitter og venter på sin oppgjør med norsk lov og rett.

15 bevæpnede frontkjemper tatt på Akers sykehus.

Etter hva Morgenposten erfarer gjorde en avdeling av hjemmestyrkene forleden en større fangst på Akers sykehus, som fremdeles har stått under ledelse av tyske læger.

Sykehuset ble omringet og en avdeling av hjemmestyrkene dro inn i bygningen. Den tyske overløgen ville til å begynne med nekte dem adgang, men argumentene var såpass skarpe, at han fort gav seg.

Undersøkelsen brakte for dagen at 15 norske frontkjemper oppholdt seg som pasienter på sykehuset. De lå i sine senger fullt væpnet, og hadde tilstrekkelig reservelagre med ammunisjon. De ble avbrennet i en fart og er nå innlosjert på en mere betryggende måte.

MEDFANGE I

I sin frontkjemperundersøkelse gjengitt i Folk og Land i 1993 la I. C. Stridsklev stor vekt på å få svar fra samtlige i 1.kp.regiment Norge, og lyktes i å få samtlige som var i live til å svare. Ikke alle var like villige. En var spesielt vanskelig å få til å svare, helt til hun fikk høre at han var blitt utsatt for erobringen av Aker Sykehus. Han fikk tilsendt kopi fra «Morgenposten». Det førte til at hun prompte fikk et utfyllt spørreskjema, hvor bl.a. dette sto: «Aker Sykehus ble omringet om kvelden, og overlegen måtte til slutt gå med på å overgi de norske frontkjemperne som oppholdt seg der, som alle - de jeg så - oppholdt seg i sengene, noen med amputerte lemmer, noen med synskadet - alle mulige skader. Ingen av dem jeg så ved arrestasjonen hadde våpen - de hadde vi avlevert ved ankomsten til sykehuset. Artikkelen i

Morgenposten er således usannferdig og helt misvisende, rene tøvet!»

MEDFANGE II

Denne medfangen har senere utdannet seg til lege. Han forteller fra da han selv var såret og på tysk lasarett: «På det siste lasarettet bodde jeg på en sal med ca.30 senger. Der lå også en del russiske krigsfanger som fikk minst like god og vennlig behandling som dem på vår side.»

Så til "Sykehuslaget:

«Jeg husker spesielt en del sårede frontkjemper som var hentet ut av Aker Sykehus (som var tysk krigslasarett). De kom sent en kveld. En del av dem var nyamputerte og måtte stå på ett ben uten krykker med hendene i været til de falt om en etter en og ikke lenger kunne kommanderes og sparkes opp. De sto rett nedenfor den cellen jeg da satt i.»

«Rettsoppgjøret» (Hetsoppgjøret)

Av O. Nygaard

For mange år tilbake anmodet Forbundet for Sosial Oppreising det internasjonalt aner-

kjente rettsinstitutt, Institut för Offentlig och Internasjonal Rett, Stocholm om å utarbeide en betenkning om det norske rettsoppgjøret. Det ble gjort.

Betenkningen foreligger forlengst. (En bok på 174 sider)

Konklusjonen er: «Det norske rettsoppgjør har intet med sivilisert rett at gjøres.» Pang! Så gneller jøssister av alle

kategorier opp med at instituttet fikk betaling for sitt arbeide, som om det skulle være et argument for å underskjenne betenkningen. Hvor finnes advokat/advokater som jobber gratis?

MÅNEDENS PERNILLE:

NÅ OG DA

Med stor interesse leste jeg en artikkel "Veien til Roma" forfattet av Hans Fredrik Dahl i Dagbladet den 29/4. Med utgangspunkt i massesalg av en ny CD, hvor spanske benediktinermunker synger gamle gregorianske hymner og Davids-salmer, tar han for seg spørsmålet om hva som beveger protestanter til å konvertere til katolisismen.

Han nevner Sigrud Undset og Lars Eskeland som eksempler på konvertitter før 1940 og stiller spørsmål om hva som kan ha bevirket deres draging til katolisismen. (At den sistnevnte også var en betydelig skikkelse før 1940 fortalte Gyldendals Leksikon meg.).

Men det er medlemmer av Nasjonal Samling, som kon-

verterte etter 1945, Dahl vil frem til, og trekker frem Finn Halvorsen, Kristen Gundelach og den nylig avdøde Rolf Jacobsen som kjente navn.

Og her er det biskop Eyvind Berggrav kommer inn i bildet. Dahl skriver:

"Rettsoppgjøret etter 1945, da de tre NS-intellektuelle ble dømt til mellom to og fire års straffearbeide samt tap av alle borgerlige rettigheter, var nemlig et rettsoppgjør som statskirken underskrev og stilte seg bak som garantist, i og med biskop Berggravs berømte artikkel "Folkedommen over NS" i Kirke og Kultur selve frigjøringsåret. Berggraverklarte her alle tidligere NS-medlemmer som statens, samfunnets og derved også som kir-

kens fiende - og slo dermed igjen en tung dør for mange av de 50.000 dømt og deres familier."

Så vidt Hans Fredrik Dahl. Jeg forstår konvertitene. Jeg leste "Folkedommen" for noen år siden, men jeg lånte den til en eller annen og har ikke fått den tilbake, så jeg kan ikke komme nærmere inn på den, men jeg husker at jeg satt tilbake med en følelse av at her var det en som var ute for å redde sitt eget skinn. En, som i egenskap av å være biskop, burde ha forkynt kjærlighetens evangelium, som han var satt til å forvalte, mer inderlig enn noen annen. For det var jo forvrent til et hatets og fordømmelsens budskap.

Men jeg kan forstå hans ini-

tiativ i 1940 da han med tysk assistanse dro inn i Nordmarka for å oppfordre nordmenn til å legge ned våpnene. For det kan ha vært det 5. bud, at du ikke skal drepe som lå bak handlingen. En annen mulighet er det naturligvis også at han betraktet motstand mot de tyske troppene som nytteløs og ville spare norske liv ved en håpløs motstand. Den danske kongen tenkte vel i de baner da han nektet dansk mobilisering.

Her må jeg innskyte at jeg aldri har forstått at det 5. bud bare har begrenset gyldighet, ja, at det må være et absolutt som også skal forhindre krig og at de krigførende påkaller Gud som en slags øverste krigsherre.

Jeg kjenner ikke biskopens videre bevegelser utover i

krigsårene, men han må, etter den tyske katastrofen ved Stalingrad ha begynt å tenke på om hans spontane, menneskevennlige handling i Nordmarka var klok.

Jeg vet at han fikk laget det slik at han fikk husarrest, men kanskje han kan ha tenkt, da det tyske nederlag var et faktum, og visse granskningsutvalg var også et faktum, at husarrest ikke var tilstrekkelig. Og så var det han fikk ideen til "Folkedommen" for å fri seg fra enhver mistanke.

Så kom da biskopens fordømmelse, som han til og med våget å kalle en folkedom for å gjøre den enda mer sviende.

Jeg kan så godt forstå konvertitene, som søkte til en kirke hvor alle var velkomne.

Tragedien...

(Forts. fra side 1)

bringe sitt bergartilleri i stil-
ling til forsvar for et tysk kom-
pani som lå under angrep fra
sovjetiske tropper. Med snar-
rådighet mestret ham, så å si i
siste minutt, å få sine granat-
salver lagt presis der de måtte
ligge for å avverge angrepet,
uten at egne stillinger ble ram-
met.

Med denne bok er det gitt en
beretning om krigsinnsats fra
en samlet norsk avdeling som
det ikke finnes maken til i mo-
derne norsk historie. Den som
ikke kan respektere disse unge
menneskers ærlige tro på sin
misjon, og deres mot og uthol-
denhet i kamp for det de trodde
på, forteller bare om sitt eget
nivå, intet om andres! Med
denne bok har skijegerne fått
en plass i norgeshistorien en-
ten man liker det eller ikke!

Boken er meget velkrevet.
For en vanlig leser kan den
fremstå som en beretning på
høyde med Väinö Linnas suk-
sessroman: Ukjent Soldat.

Den inneholder ingen krigs-
forherligelse. Som alle andre
soldater fikk også de norske
frontkjemper grundig avsmak
for denslags, men så det hele
som en skjebnekamp man ikke
kunne undra seg.

Boken er fylt med glimrende
fotografier fra skijegernes hver-
dagsliv. Med oversiktelige kar-
ter vet man hele tiden hvor man
befinner seg under lesningen.

Forfatteren har tatt med en

oversikt over de tyske tjeneste-
grader i relasjon til de tilsva-
rende norske. Her har det sne-
ket seg inn litt rusk blandt un-
deroffisersgradene. En tredje
kolonne som viser hvilken av-
delingsledelse tjenestegraden
normalt tilsvarer, ville ha vært
nyttig veiledning for ukyndige
lesere.

Hva som alltid savnes i bø-
ker om krigstiden er en krono-
logi over de avgjørende vende-
punkter. I denne bok finne man
en slik oppstilling. Verdien av
den hadde vært større om kro-
nologien på den ene side, hadde
vært stilt opp mot derav føl-
gende viktige begivenheter på
en motstående side. Først ved
en slik fremstilling ser man
sammehengen mellom årsak og
virkning.

Dreyers Forlag har gitt bo-
ken et førsteklases utstyr. Inn-
binding, papir- og trykkvalitet
gjør lesningen til en glede. Dette
er blitt boken som alle interes-
serte i denne del av historien
må eie.

Den bør oversettes til svensk
og finsk! En samlet oversikt
over de nordmenn som mistet
livet under sin tjeneste i ski-
jegerbataljonen burde ha av-
sluttet boken: Navn, hjemsted,
fødselsdato, dødsdato, hvor de
falt, hvor de blev gravlagt. Idag
måtte vel en slik oppstilling
kunne trykkes som et bilag til
boken. Mange vil sikkert se det
som et verdifullt bidrag til sin
slekts historie.

Det ville være en verdigslutt-
oppgave for våre venner i Ski-
jegerbataljonen!

Fra Bergens Tidende 24/11-93

Hamsun nazist?

Av Arild Haaland,

BT har skrevet en leder om
Knut Hamsun. Lederen snak-
ker pent om dikteren, men
omtaler mennesket Hamsun
som nazist og forræder.

Tja, hva skal man si? Hvis
nazisme er et skjellsord, besto
Hitlers nazisme i at han gjorde
store deler av Tyskland om til
en mordfabrikk, som gasset 5-
6 millioner jøder, og andre for-
fulgte.

Sluttet Hamsun opp om
denne virksomhet? - Nei, som
døv åttiåring kjente han ikke
til den! Nazistene gjorde hva
de kunne for å skjule sine for-
ferdelse utad, og selv de alli-
erte kom seg aldri til å bombe
dødsleiren Auschwitz, for å
stoppe myrderiene.

Derimot sluttet oldingen opp
om Quisling og Hitler. Men da
han etter krigen fikk høre om
ugjerningene, ba han ydmykt
om tilgivelse for sine feiltak, i
«På gjengrodde stier».

Ville en mann som sluttet

opp om Auschwitz kunne skre-
vet lesverdige bøker? - Nei,
neppe!

Viste Hamsun tilløp til slik
nazisme i sin diktning eller
atferd? Nei, aldri.

For Hitlers nazisme besto i å
gjøre ofrene forsvarsløse, og
deretter myrde dem.

Hamsun opptrådte motsatt.
Han gjorde tallrike henvendel-
ser til Terboven, om opphe-
ving av dødsdommer for norsk
ungdom, og i samtalen med
Hitler i 1943 gikk han endog
inn for å få Terboven fjernet
fra Norge.

På samme vis i diktningen.
Hamsun føler for de svake i
naturen og samfunnet, bortsett
fra slike som snylter og utnyt-
ter svakheten til barn og un-
gdom, slik som matadoren Mack
på Sirilund, og alle de over-
klassemennesker som i forrige
århundre utnyttet økonomisk
svakere tjenestejenter seksuelt.

Etter femti år synes jeg BT
skulle slutt å omtale Hamsun
som nazist. BT selv kom ut

FERIE UNDER MIDNATTSSOL

En unik mulighet til positiv fritid i nord. Camping m/bekvem-
meligheter, fiskevann og merkede skogsløyper. Utleie av
sommerstue med moderne utstyr.

Krogstadunets samlinger med utstilling av husflid og
håndverksarbeider, redskap og innredninger fra oldefars tid
til idag. Alt i ekte miljøer på gammel odelsgård, 3,5 km fra
Sørreisa sentrum og 18 km fra E6 ved Bardufoss.

Åpent 15. mai til 15. sept. Grupper (og andre) velkomne
hele året etter avtale.

KROGSTADUNET, Åshild og Ivar Krogstad, Finnset,
9310 Sørreisa. - Tlf.: 77.86.10.71. Mobil: 94.64.29.26.

Ring eller skriv etter opplysninger og for avtaler!

Om å stjele

Av Arne Gausdal

*Bestefar min stal flatbrød frå mor si,
Han var så svolten støtt.*

*Mor mi stal brunost frå far sin,
Ho var så glad i brunost.*

*Han handla litt med bl.a. ost,
men hadde ikkje råd til å la henne smake.*

*Kva far min stal veit eg ikkje,
om han då stal noko.
Men det gjorde han nok.
Alle stel eitkvart.*

*Bror min og eg stal småkaker frå mor.
Ho greidde aldri å gøyme nykjelen for oss.*

*Ungane mine stal småpengar og tobakk.
Dei mangla vel ikkje stort anna.*

*Borne-born mine puslar kanskje med det same.
Kva veit eg?*

*Men oldeborna mine då? Kva skal dei stele?
Flatbrød kanskje?*

*Og kven er det så som stel frå dei?
Sjå deg litt om, så ser du det kanskje.*

under krigen, og ble styrt av en
redaktør oppnevnt av Quisling.

Det er riktig at forsvars-
vennen Hamsun hadde lite til
overs for regjeringen Ny-
gaardsvold etter 9. april. Men
hva i all verden skal man si om
et storting som opptrådte slik;
mens Tyskland innførte to-årig
verneplikt, og truet med krig
over en lav sko, drøftet Stortin-
get intenst om tjenestetiden
skulle være 72 eller 84 dager. -
Forskjellen i pris var 10 øre pr.
borger pr. år!

Stortinget sparte disse tju-
ringene. Til gjengjeld forsynte
tyskerne seg med 12.000 mil-
lioner kroner fra Norges Bank.
Og den samme regjering som
hadde nektet ungdommen ver-
neplikt, satt trygt i London og
oppfordret de samme ungdom-
mer til væpnet motstand, på et
tidspunkt da landet var besatt
med 300.000-400.000 tyske
soldater, og tyskerne skjøt alle

som ble grepet med våpen i
hånd.

På denne bakgrunn er jeg
enig med BT i at det er latterlig
å snakke om rehabilitering av
Hamsun. Hvis noen ønsker et
minnesmerke, er det bare å be-
stille, betale og sette det opp.

Slik som det er skjedd med
Nygårdsvold og Mowinckel,
og hvem det måtte være.

Elverumsfullmakten...

(Forts. fra side 1)

mann Whright hadde en sam-
tale med Terje Vold, og pekte
på det helt feilaktige i at regje-
ringen i sine provisoriske an-
ordninger henviste til
Elverumsfullmakten og den og
den paragraf i Grunnloven. Jeg
sa til ham at fullmakten aldri
var blitt votert over og følgelig
ikke vedtatt eller forkastet.

Veien til østfronten...

(Forts. fra side 1)

som «tertius gaudens» (den for-
nøyde tredjemann) til Europas
undergang. Den store overas-
kelsen kom da Frankrike ble
rent overende i løpet av noen
uker. Det ble altså ingen man-
geårig utmattelseskrig på vest-
fronten. Sovjet måtte innse at
nå var de selv kommet i fareso-
nen.

I perioden etter Frankrikes
fall var det at de ca. 400 første
norske frivillige meldte seg til
Waffen-SS. Det er en mistolk-
ning å hevde at de ikke visste
hva de meldte seg til. De visste
hvor sluttkampen måtte ut-
kjempes og hva de måtte dyk-
tiggjøre seg for. Feilen ligger i
ordbruken. Soldater «vet» al-
dri noe om hva den neste dag
vil bringe. De kan bare sette
livet inn for det de tror på. I
løpet av noen måneder stod de
selv i full kamp på Østfronten.
Der skulle utmattelseskrigen
utspille seg over de nærmeste
år med England som «tertius
gaudens».

Et av «bevisene» som frem-
føres for at de frivillige skulle
settes inn i kamp mot England
er det forhold at dette nevnes i
vervingspropagandaen. Eng-
land var på det tidspunkt Tysk-
lands eneste fiende, men hvor
på det europeiske fastland fant
man et frontavsnitt hvor nor-
ske frivillige etter ca. ett halvt
års rekruttjeneste kunne settes
inn mot engelske styrker?

Fjortoft innser ikke at under
en pågående krig kan det som
sies offentlig like meget være
sagt for å vilde motstanderen
som for å veilede tilhengerne.
Her bygges det opp en militær
eliteorganisasjon av europeiske
frivillige for å forsvare Europa,
mot hva?

Quisling fikk selvfølgelig
ingen forhåndsorientering av
Hitler om det forestående an-
grep på Sovjet, like lite som
han tidligere ble orientert om
angrepet på Norge. Det ville jo
militært sett være den rene gal-
skap, men som generalstabs-
offiser forstod han selvfølge-
lig hva som var i anmarsj.

I London stod fråden i munn-
vikene på Nygårdsvold fordi
en norsk gruppe i engelsk tje-
neste hadde deltatt i et Lofot-
raid, uten at saken hadde vært
forelagt London «regjeringen».
Så meget forstod han av hva
han hadde rotet sitt land inn i.

Den neste frontkjemper-
avdeling som blev opprettet var
den norske Legion. Det opp-
stod en masse forvirring fordi
norske og tyske myndigheter
arbeidet ut fra forskjellige for-
utsetninger.

Hovedsaken var at man fra
norsk side ville ha en norsk
avdeling under norsk ledelse
for innsats på finskefronten,

og på norske premisser, slik dette ble uttrykt av Terboven i hans tale der han kunnegjorde dannelsen av DnL.

Dette gikk på tvers av Himmlers forutsetninger om at de europeiske frivillige skulle samles i Divisjon Wiking i felles kamp for fremtidens Europa.

Det ble litt av det ene og litt av det andre. Legionen ble stående igjen som en norsk avdeling med norsk befal og norsk kommandosprog. Det er alt for sterkt når Fjørtoft snakker om at Legionen ble sjanghalet. De som hadde meldt seg på de norske premisser kunne ha trukket seg, og noen gjorde det.

De som fulgte med på ferden hadde nok gjort det uansett hva som hendte. De innså hva kampen gjaldt og så det som sin plikt å delta. Da man etter noen ukers opphold i Stettin, med destinasjon Finland, plutselig stod overfor ordren som innsats foran Leningrad var skuffelsen massiv, men den utløste liten uro. Det var klart at den tidlige vinter hadde skapt en alvorlig situasjon på Østfronten, og at det nå var blitt «bruk» for oss. Da følte det lite ærefullt å krangle om detaljene.

Den kamp som fra NS-ledelsen ble ført for å oppnå norske premisser for de frivilliges innsats var lite kjent blant den enkelte frivillige. Blandt dem ble det meste oppfattet som løftebrudd fra tysk side. Det undergravelte tilliten til den tyske ledelsen og ført til at nyrekutteringen stanset opp.

Tross disse ugunstige forhold kom 6-7000 frivillige i aktiv fronttjeneste og omtrent 1000 mann falt i kampen mot bolsjevismen. Ytterligere 3-4000 var beredt til å dra til fronten, men ble holdt tilbake fordi man ikke oppnådde norske premisser for tjenesten.

Dette innebærer at de norske planer om samlet innsats på finskefronten ville ha bragt enheten opp i divisjons styrke, hvor mange flere som ville ha sluttet seg til kan man bare fantasere om, men det kan ikke være tvil om at den tyske linje i høy grad skadet den felles sak.

I sine eridringer uttaler general von Falkenhorst at de finske soldater var de tyske langt overlegne når det gjaldt kamp i skogområder. De tyske soldater var byungdom som ble hjelpeløse i de finske skoger. Finene tok seg frem i vildmarken med naturbarnets teft. I terrenget forstod de seg på signalene fra et fugleskrik.

En samlet norsk avdeling på finskefronten ville ha kjempet skulder ved skulder med det finske broderfolk, og stått overfor oppgaver de hadde særlige forutsetninger for å løse. En slik avdelings retrett til Norge ville også ha måttet få innfly-

telse på det etterfølgende hetsoppgjør.

De som ble utdannet til offiserer i Waffen-SS fikk følgende undervisning om hvorledes de frivillige skulle behandles: De ikke-tyske soldater i Waffen-SS kjemper selvfølgelig ikke for Tyskland eller nasjonal-socialismens seier. Til dels kjemper de for sine begrensede nasjonale mål. Felles for alle er at de kjemper mot bolsjevismens herredømme i Europa.

Mange ser frem til en europeisk fredsløsning mellom likeberettigede nasjoner. Påtrengende, spesielt tyske kampmotive skaper sterk motvilje blandt de ikke-tyske frivillige.

Det krav som stilles til enhver leder av en slik avdeling er at man fullt ut viser forståelse for de frivilliges innstilling og sørger for å fremheve de motiver som alle har felles.

En del tyske ledere viste store evner til å skape tillit og solidaritet blandt sine soldater, og omtales den dag i dag med den største beundring og ærbødighet. Dessverre ble man også utsatt for enkelte som ødela tilliten med sin oppblåste lederstil.

Men smaken ...

(Forts. fra side 2)

lom Tyskland og Norge. Den ble lenge forsøkt gjemt og glemt, men originaler dukket etter hvert frem med påtegning av Nygaardsvold, Koht og Ljungberg. (Det er mulig at Solvang kan undervise sine elever om hvem disse herrer var.) Enten vi liker det eller ikke så har den avtalen avgjørende betydning for de internasjonale lover og traktater Norge var bundet av og deres innvirkning på den norske sivilbefolkning. Til og med hjemmefronten og London-folket snakket om den illegale virksomheten, og da snakket de ikke om NS-folk.

Da står meninger, tro og overbevisninger igjen. De er ikke minst avhengige av kunnskaper. Viten om det som hadde skjedd før 9. april, om det som skjedde da katastrofen inntraff og om de problemer som måtte løses for at det norske folk skulle komme igjennom krigen uten for dype sår. Vi mente vi hadde disse kunnskaper og handlet deretter. Noen måtte gjøre det - og ble stående hengig til for hugg.

De fleste NS-folk kunne akseptere den reaksjon som de emigrerte politikere og byråkrater skapte etter hjemkomsten i 45. Men den smålige hevsn, nedrig kamuflerte som «rettsoppgjør», var ikke mulig å svelge. Når så straffen - slik

iscenesetterne sikkert regnet med - blir livsvarig både for de dømte og for deres pårørende, mener vi det burde gi oss rett til å bli hørt - og lest.

Krig og folkerett ...

(Forts. fra side 2)

tvangstrukket, som våre sjøgutter ble snytt for av Reksten og Lorenzen? Ja - vi kan spørre og undre oss, men vi får jo aldri svar! Man må virkelig steile over prof. Seyersteds totale mangel på kjennskap til det viktigste, falske dokument i Norges historie, «Elverumsfullmakten». I sitt brev til meg skriver han følgende om dette: «Også når det gjelder Elverumsfullmakten er det klart at Kongen og Regjeringen i alle fall kunne fortsette krigen og utøve lovgivende og annen myndighet i kraft av konstitusjonell nødrett.» Nei! sier prof. Grimnes på side 105 i sin siste bok.

Prof. Seyersted kan øyensynlig ikke engang teksten i vår egen grunnlov som i § 17 sier at «nødrett kun kan brukes for handel, toll, næringsveier og politi». Han skriver til meg at det spiller derfor ingen rolle, rettslig sett, at Elverumsfullmakten ble vedtatt på en lite formell måte. La meg her få fortelle professor Seyersted noe han altså ikke vet: Det dokument ble senere satt opp i London og fabrikkert der med Hambros falske underskrift og med lakksegl og nasjonale bånd. Grimnes skriver det ble satt opp i London etter at man hadde funnet de stenografiske referatene fra Elverumsmøtet hos en dame i Østerdalen. Dette er også uriktig. Det var ikke noen stenograf tilstede på Elverum overhodet! Alteren forferdelig løgn som ble benyttet av de virkelige landssvikere til etterpå å dømme nesten hundre tusen norske, nasjonalt tenkende borgere til ruin og død og en pariatilværelse i det land som de alle elsket. Og i sin bok «Historisk supplement» sier da også Hambro på side 102 følgende: «Det kan neppe sies å være korrekt, historisk, når Regjeringen under sitt opphold i London stadig lot anvende og selv anvendte det uttrykk at den hadde fått et enstemmig tillitsvotum av Stortinget. I Norge kunne dengang meget få være vitende om at dette uttrykk lå på siden av sannheten. Der ble skapt et falsk inntrykk som ble misbrukt partipolitisk til å skape en glorie som var uhistorisk. På den annen side var det umulig for noen som var utenfor Norge å protestere mot denne falske forestilling.» Sitat slutt. Pro-

fessor Finn Seyersted ved vårt Kongelige Universitet hevder altså at stortingspresident Hambro var en løgner! Og han mener vel det samme om statsminister Johan Nygaardsvold som skrev: «Det som min avmektige forbittelse var rettet mot var England! Hvordan hadde ikke dette land forsøkt å drive oss ut av vår nøytralitet og inn i krigen. Og når så det var skjedd så maktet det ikke å hjelpe oss. Vi ble bare rådgivere og ærendsgutter for de allierte militærledere. Og britene skal hverken nå eller i fremtiden krenke vår territoriale selvbestemmelsesrett og politiske uavhengighet!» Sitat slutt. Jeg må få spørre om hvordan det er mulig for en professor i folkerett å sitte og heve store gasjer ved vårt universitet, når han jo viser at han har så dårlig kjennskap til temaet? Han kommer i sitt brev til meg med de latterligste floskler om de forbyrteriske landssvikanordningene som Kongen og Regjeringen satt i London og kokte sammen, stikk imot Grunnloven (ingen lov må gis tilbakevirkende kraft), og siden på en helt ulovlig måte benyttet under det grenseløse «rettsoppgjøret». Det kommenterer han med at: Tenk det vet jeg ikke. Undertegnede mistenker ham også for å vite for lite om f.eks. Haagerkonvensjonens paragraf 43. I 1940 uttalte biskop Eivind Berggrav følgende: «Derved at Norge nu er et okkupert land, er Haagerkonvensjonen blitt gjeldende rett her i landet.» Sitat slutt. Bør ikke professor Seyersted sette seg ned og studere Haagerkonvensjonen litt bedre? Men han sier vel at biskop Berggrav var en løgner, han også! Og han bør slutte med å gi seg inn på vidløftige bortforklaringer av ting som han selv sier at han ikke vet noe om! Morgenbladet skrev den 28/2 1948. «Professor Skeie sier at gjennomfører man Landssvikanordningens påbud om straff, tap av borgerlige rettigheter, konfiskasjon og erstatning, kan man komme til å gjøre folket både ulykkelig og arm!»

NS' forhold ...

(Forts. fra side 4)

6. Vi vil avsløre og bekjempe løgn, hykleri og villfarelse blant våre landsmenn. Men vår kamp er kun rettet mot Satans bedrag - ikke mot menneskene selv eller deres sanne interesser.

7. Vi vil be og arbeide for en dyp

kristelig vekkelse blant vårt folk.

8. Vi vil be og arbeide for at Guds rikes idealer må snart bli virkelig gjort i en av synd og lidelse herjet verden.

Et eksempel på samarbeid mellom medlemmer av Kristen Samling og dem de oppfattet som ikketroende idealister, var Nasjonal Samlings Hjelpeorganisasjon (NSH). Dette var en organisasjon som hjalp landsmenn i praktisk og økonomisk nød uavhengig av mottagernes meninger og tildels uten at de som fikk hjelp, var klar over hvor hjelpen kom fra. Det ble utdelt Nytestamenter på Frontkjemperkontoret. Det var ellers ikke vanlig med feltprester i Waffen-SS, men finner og nordmenn hadde det. Dessuten anså medlemmene av Kristen Samling som de fleste andre NS-medlemmer det som en selvfølge at deres oppgave i den aktuelle situasjon var å forhandle seg frem til gunstigst mulige ordninger for landsmenn med tyskerne, og hjelpe sine medmennesker når de, enten det var på grunn av illegal (ulovlig) virksomhet eller annet, fikk problemer i forhold til okkupasjonsmakten.

I den siste utgaven av bladet "Kristen Samling" som kom ut i mai 1945, er det en hilsen fra en NS-søndagsskole på Ullern. Der står i et P.S: «Når det blir fred håper vi å få være med alle barn på søndagsskole igjen. Da blir vel alle norske barn snille mot hverandre igjen.» Der tok de NS-kristne feil. Den norske kristenhets generelle holdning, ikke minst i etterkrigstiden, førte til at relativt mange NS-folk meldte seg ut av Statskirken. Kristne NS-medlemmer følte et spesielt ansvar for fortsatt å bringe budskapet om Kristi kjærlighet til andre som var NS. De søkte derfor fortsatt kristent fellesskap hos hverandre, og kalte det Kristne Venner. Også her var alle, uavhengig av konfesjon og politiske meninger velkomne.

Ikke minst i løpet av sommeren 1945 hadde Vidkun Quisling og andre NS-folk lært hvem som var verd deres tillit. Maria Quisling hadde ingen slekt i Norge. Erfaringer i etterkrigstiden gjorde at hun isolerte seg fra det norske samfunn. Men noen omgangsvener hadde hun. I dødsannonser i 1980 ble meddelt at hun sovnet stille inn i troen på sin Frelser. Der sto fem navn, utenom «øvrigt venner». Tre av dem, en mann og to kvinner, tilhørte Kristne Venner. Den ene av kvinnene var til stede da fru Quisling døde. Den andre var Halvor Holters enke.

**Averter i
Folk og Land!**

Okkupasjonstidens siste tabu

I programserien på NRK-TV i april om Gunnar Sønsteby alias Kjakan ble nevnt både noen han og noen Asbjørn Sunde alias Osvald «tok». Når vil hjemmefrontmuseet utlevere listen over de 65 hjemmefronten vedkjenner seg å ha likvidert? Listen er på ingen måte fullstendig.

Det er offentliggjort statistikk over disse 65 ofrene. Blant dem skal det være bare to kvinner, en i 1944 og en i 1945. Statistikken medfører at hverken den 44-årige hustruen til en NS-mann skutt av nordmenn i engelsk uniform påskan 1941 eller fru Rachel Feldmann (51) slått bevisstløs med stokker, robbet og senket med stener i Skrikerudtjern i oktober 1942 av dem som hadde påtatt seg å løse henne og mannen til Sverige er regnet med. Vi kan også utelukke den norske kvinnen på 36 år som i 1944 ble drept i København, fordi det ifølge denne statistikken ikke ble likvidert nordmenn i utlandet.

Men er den likviderte kvinnen i 1944 hun, som i mai sto i Oslo sammen med en lege da det kom en sykkelist forbi og skjøt begge? Hun døde. Han overlevde. Etter 4 års fengsel i etterkrigstiden ble han blankt frifunnet.

Eller var det lensmannsfruen (40) i Nedre Eiker som i juni 1944 sammen med sin mann ble drept av en granat mens hun lå i ektesengen?

Den andre granaten havnet heldigvis i gangen og ikke på barneværelset. Barna på ti og tolv år glemte nok aldri det synet som møtte dem på foreldrenes soverom.

Tyskerne skjøt for øvrig hennes bror.

Eller var det husholdersken fra Kvikne, forlovet med sin arbeidsgiver, som ble bortført av menn i bil i november 1944 og funnet nakkeskutt i Orkla neste vår?

Eller er den kvinnen representantene for de illegale lovlige myndigheter erkjenner å ha drept, en helt annen?

Tilsvarende tanker kan man gjøre seg om den likviderte kvinnen i 1945.

Det har aldri blitt tillatt å stille spørsmål ved beretningen av disse likvidasjonene. Det er mye som tyder på at slett ikke alle «lovlige likvidasjoner» var like godt begrunnet. Hvem er det man beskytter ved fortsatt å nekte å utlevere listen?

Gulbrand Lunde fra

"Marxismens gift"

utgitt i 1934 av NS.

Nasjonal Samlings vei.

Men hva skal vi gjøre for å ta kampen opp mot gudløsheten? Hertil kan vi svare, at det viktigste er ikke i dette tilfelle hva vi gjør, men hva vi er, og hva vi skal bli. Vi skal nettopp bli det som marxistene håner og latterliggjør, og som også liberalistene gjør narr av, nemlig kristne. Det er ikke vår tro som skal fornyes, men det er de mennesker som angivelig har troen, men som ikke lever etter den. Hvis vi alle var

kristne i denne forstand, så ville marxismen forsvinne fra vårt land av seg selv og all gudløshetspropaganda forstumme.

Punkt 22 i Nasjonal Samlings program: "Kristendommens grunnverdier vernes", inneholder først og fremst et krav til oss selv. *Kan vi oppfylle de krav kristendommen stiller, så danner vi selv den sterkeste motvekt mot marxismen, og den nasjonale samling kommer av seg selv.*

Institutt for Norsk Okkupasjonshistorie

Kontortid: Tirsdag og onsdag kl. 11-15. Telefon: 22 56 10 34.

Adresse: POSTBOKS 3239 ELISENBERG, 0208 OSLO.

Et betimelig spørsmål

Fra Dagbladet 15/4-94

Var Gunnar Sønstebys sabotasje egentlig lovlig?

Av Gunnar Flo

Etter å ha fulgt serien i NRK/TV om motstandsmannen Gunnar Sønsteby, må man spørre: Hvordan er det mulig å mobilisere det vågemotet som denne sabotørvirksomheten betinget?

I et Oslo smekkefullt av tyskere risikerte jo Sønsteby og de andre motstandsmennene å bli tatt og skutt omgående! For oss velfredsmennesker i dag virker det rett og slett ufattelig. For en som var 7 år da krigen sluttet melder det seg dessverre også et mer pinlig spørsmål; Handlet London-regjeringen

innenfor de grenser som internasjonal rett setter, når de tok initiativ til og støttet denne sabotasjevirksomheten? Jeg tenker på det faktum at Sønsteby og de andre sabotørene jo ikke var soldater i uniform, men tvert imot opptrådte som sivile i sine vindjakker og sixpence. Eller er det slik at det gjalt «å drive Satan ut med Belsebub», dvs. at i kampen mot nazismen måtte selv internasjonalt vedtatte regler vike? Et halvt århundre etter krigen burde de sterkeste følelsene ha dempet seg såpass at man i det minste kan reise spørsmålet.

DEN RÅ FRED

Sonetter i harnisk fra 1951

Av Kristen Gundelach, Ilebufange.

*Jeg så et syn som jeg vil skrive ned,
så det skal stå på prent i bedre tider:
på hvert sitt ene ben to invalider,
nyss kom hjem til fedrelandets fred.*

*Uvant på krykker humper de avsted,
og hakk i hæl to "gode nordmenn" skriker,
maskingevær bestemt til alvorsstrider,
peker mot ryggen efter gonnorsk sed.*

*Dum bisterhet i blikket, pekefingeren
parat til avtrekk. - Heisan, ingen slingren
i valsen, husk at det var vi som vant!*

*Et syn! Utrolig? - ja, men det er sant!
Akk, ynkelige syn! - akk, Husmannsnorge!
Akk, hytter, hytter, hytter . . . ingen borge!*

Rystet over saken mot Wanwere

Av Skallegrim

Aftenposten brakte mandag 2. mai en artikkel med denne overskrift.

Artikkelen brakte følgende utsagn fra den norske advokaten Gro Hillestad Thune:

Mitt klare inntrykk er at rettsaken blir partisk styrt av dommeren i direkte samspill med aktoratet. Dommeren griper inn i vitneavhør på en måte som får tilhørerne til å oppfatte ham som partisk.

Folk og Land, også?

Fra VG 14/1-94.

Pressestøtte til Rushdie-hat

VG kan avsløre noe av innholdet i innvandrereviser, der både dødsdommen over Rushdie og alle 12.000 mennesker som har noen forbindelse til saken, samt konemishandling på norsk grunn blir forsvart. For disse holdningene og skriftlige ytringer blir deres aviser støttet av det norske samfunn med kr. 300.000 samt full støtte fra Norsk Presseforbund. Støtter man innvandrernes aviser som forsvarer straffbare handlinger på norsk jord, må man også støtte innvandrermotstanderes rett til å forfekte sitt syn som også kan rammes av straffeloven.

L. H. Christensen,
Lillesand.

Svensk skepsis

Adresseavisen 25.4.47.

Den 29. april 1940 sa visetalmann i den svenske riksdagen, Ivar Østerström:

«Historien har knappast något motsvarande exempel till det norska på allmän upplösning, desorganisation, förvirring, brist på fattning och ledning samt hopplös uppgivelsevilja. Man frågar sig hur det är möjligt, att en demokratisk nation till den grad kan falle sönder i provets stund och visa sig vara skal uten kärna. Allting har ett pris. Även friheten. Ett pris i pengar och ett moralisk pris. Norge har på ett avgörande sätt brutet beträffande båda dera. Dess öde måste fullbordas.»

Hvis det er noen av leserne som kjenner igjen den siterte formen for dommeropptreden, så er den ikke hentet fra rettsoppgjøret etter krigen i Norge, selv om en skulle tro det. Men det kan være mulig at riksadvokaten i Kenya har lest riksadvokat Artzens belæring til statsadvokatene i Landssvikoppgjøret, og at dommeren har lest om Erik Solems oppførsel i rettsaken mot Quisling.

Fru Hillestad Thune er bestyrtet over rettssikkerheten i Kenya og ser frem til at engelske advokater skal komme for å observere at menneskerettighetene blir overholdt.

NS-folket ser frem til at fru Hillestad Thune tar for seg rettssikkerheten NS-folket ble utsatt for etter krigen. Med basis i hennes uttalelser i Aftenposten må vi kunne forvente en oppreisning av demensjoner.